

ข้อมูลเกี่ยวกับจริยธรรมเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๑) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ เกี่ยวกับพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๑.๑ พัฒนาให้เจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีทัศนคติเป็นผู้ให้บริการประชาชนให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว ไม่เลือกปฏิบัติ และปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ (มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง)

๑.๒ บริหารงานบุคคลให้เป็นไปตามระบบคุณธรรม โดยพึงจัดให้มีกฎหมายที่ป้องกันมิให้ผู้ใดใช้อำนาจ หรือกระทำการโดยมิชอบที่เป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ หรือกระบวนการแต่งตั้งหรือการพิจารณาความดีความชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ (มาตรา ๗๖ วรรคสอง)

๑.๓ จัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการจัดทำประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐในหน่วยงานนั้นๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว (มาตรา ๗๖ วรรคสาม)

๑.๔ ให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระร่วมกันกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรม ขึ้นใช้บังคับแก่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ ทั้งนี้ มาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าวต้องครอบคลุมถึงการรักษาเกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ และต้องระบุให้ชัดเจนว่าการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมใดมีลักษณะร้ายแรง ในการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมตามวรรคหนึ่ง ให้รับฟังความคิดเห็นของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี ประกอบด้วย และเมื่อประกาศใช้บังคับแล้วให้ใช้บังคับแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีด้วย แต่ไม่ห้ามสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือคณะรัฐมนตรีที่จะกำหนด จริยธรรมเพิ่มขึ้นให้เหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ของตน แต่ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับมาตรฐานทางจริยธรรม ตามวรรคหนึ่ง และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา ๒๑๙)

๑.๕ ให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระดำเนินการให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม ตามมาตรา ๒๑๙ ภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ หากดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายใน ระยะเวลาดังกล่าว ให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระพ้นจากตำแหน่ง (มาตรา ๒๗๖)

๑.๖ การขัดกันแห่งผลประโยชน์ (หมวด ๙)

มาตรา ๑๘๔ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้อง

(๑) ไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๒) ไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือ

รัฐวิสาหกิจอันมีลักษณะ เป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็น คู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

(๓) ไม่รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเป็นพิเศษ นอกเหนือไปจากที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ๆ ในธุรกิจการงานปกติ

(๔) ไม่กระทำการใด ๆ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม อันเป็นการขัดขวางหรือแทรกแซงการใช้สิทธิหรือเสรีภาพของหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนโดยมิชอบ

มาตรานี้มิให้ใช้บังคับในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภารับเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ เงินปีพระบรมวงศานุวงศ์ หรือเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกัน และมีให้ใช้บังคับในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภารับหรือดำรงตำแหน่งกรรมการของรัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา หรือกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในการบริหารราชการแผ่นดินที่เกี่ยวกับกิจการของสภา หรือกรรมการ ตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ

ให้นำ (๒) และ (๓) มาบังคับใช้แก่คู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา และบุคคลอื่นซึ่งมิใช่คู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา นั้น ที่ดำเนินการในลักษณะผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภาให้กระทำการตามมาตรานี้ด้วย

มาตรา ๑๘๕ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาต้องไม่ใช่สถานะหรือตำแหน่ง การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภากระทำการใด ๆ อันมีลักษณะที่เป็นการก้าวก่าย หรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมือง ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้าง ของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือราชการส่วนท้องถิ่น

(๒) กระทำการในลักษณะที่ทำให้ตนมีส่วนร่วมในการใช้จ่ายเงินงบประมาณหรือให้ความเห็นชอบ ในการจัดทำโครงการใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐ เว้นแต่เป็นการดำเนินการในกิจการของรัฐสภา

(๓) การบรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย โอน เลื่อนตำแหน่ง เลื่อนเงินเดือนหรือการให้พ้นจากตำแหน่ง ของข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำและมีใช้ข้าราชการการเมือง พนักงาน หรือลูกจ้างของ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือราชการส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๑๘๖ ให้นำความในมาตรา ๑๘๔ มาใช้บังคับแก่รัฐมนตรีด้วยโดยอนุโลม เว้นแต่กรณีดังต่อไปนี้

(๑) การดำรงตำแหน่งหรือการดำเนินการที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่หรืออำนาจของรัฐมนตรี

(๒) การกระทำตามหน้าที่และอำนาจในการบริหารราชการแผ่นดิน หรือตามนโยบายที่ได้แถลงต่อรัฐสภา หรือตามที่กฎหมายบัญญัติ นอกจากกรณีตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีต้องไม่ใช่สถานะหรือตำแหน่งกระทำการใดไม่ว่าโดยทางตรง หรือทางอ้อม อันเป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมืองโดยมิชอบตามที่กำหนดในมาตรฐานทางจริยธรรม

มาตรา ๑๘๗ รัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทหรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ และต้องไม่เป็นลูกจ้างของบุคคลใด ในกรณีที่รัฐมนตรีผู้ใดประสงค์จะได้รับประโยชน์จากกรณีตามวรรคหนึ่งต่อไป ให้แจ้งประธาน กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และให้โอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าวให้แก่นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น ทั้งนี้ ตามที่ กฎหมายบัญญัติ

รัฐมนตรีจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหุ้นหรือกิจการของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทตามวรรคสองไม่ว่าในทางใด ๆ มิได้ มาตรานี้เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้น ให้ใช้บังคับแก่คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของรัฐมนตรี และการถือหุ้นของรัฐมนตรีที่อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของ บุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางใด ๆ ด้วย

๒) มาตรฐานทางจริยธรรมตามมาตรา ๒๑๙ (ศาลรัฐธรรมนูญและกรรมการองค์กรอิสระ)

มาตรฐานทางจริยธรรมอันเป็นอุดมการณ์

ข้อ ๕ ต้องยึดมั่นและธำรงไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ข้อ ๖ ต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพ แห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐ และความสงบเรียบร้อยของประชาชน

ข้อ ๗ ต้องถือผลประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน

ข้อ ๘ ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ เพื่อตนเอง หรือผู้อื่น หรือมีพฤติการณ์ที่รู้เห็นหรือยินยอมให้ผู้อื่นใช้ตำแหน่งหน้าที่ของตนแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

ข้อ ๙ ต้องไม่ขอ ไม่เรียก ไม่รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดในประการ ที่อาจทำให้กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติหน้าที่

ข้อ ๑๐ ต้องไม่รับของขวัญของกำนัล ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด เว้นแต่เป็นการรับจากการให้โดยธรรมจรรยา และการรับที่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับให้รับได้

มาตรฐานทางจริยธรรมอันเป็นค่านิยมหลัก

ข้อ ๑๑ ไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้ ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

ข้อ ๑๒ ยึดมั่นหลักนิติธรรม และประพฤติตนอยู่ในกรอบศีลธรรมอันดีของประชาชน

ข้อ ๑๓ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความยุติธรรม เป็นอิสระ เป็นกลาง และปราศจากอคติ โดยไม่หวั่นไหวต่ออิทธิพล กระแสสังคม หรือแรงกดดันอันมิชอบด้วยกฎหมาย โดยคำนึงถึงสิทธิและ เสรีภาพของประชาชน ทั้งนี้ ตามความเหมาะสมแห่งสถานภาพ

ข้อ ๑๔ รักษาไว้ซึ่งความลับในการประชุม การพิจารณาวินิจฉัย รวมทั้งเคารพต่อมติของ ที่ประชุม ฝ่ายข้างมาก และเหตุผลของทุกฝ่ายอย่างเคร่งครัด

ข้อ ๑๕ ให้ข้อมูลข่าวสารตามข้อเท็จจริงแก่ประชาชนหรือสื่อมวลชนอันอยู่ในความรับผิดชอบของตน ถูกต้องครบถ้วนและไม่บิดเบือน

ข้อ ๑๖ ไม่ให้คำปรึกษาแก่บุคคลภายนอก หรือแสดงความคิดเห็น หรือข้อมูลต่อสื่อสาธารณะ หรือสาธารณชนในเรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณา อันอาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือเสียความเป็นธรรมแก่การปฏิบัติหน้าที่ เว้นแต่เป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายขององค์กร

ข้อ ๑๗ ไม่กระทำการใดที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่ง

ข้อ ๑๘ ไม่ปล่อยปละละเลยหรือยินยอมให้บุคคลในครอบครัวหรือบุคคลที่อยู่ในกำกับดูแลหรือความรับผิดชอบของตน เรียก รับหรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากคู่กรณี หรือจากบุคคลอื่นใด ในประการที่อาจทำให้กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตน

ข้อ ๑๙ ไม่คบหาสมาคมกับคู่กรณี ผู้ประพฤติผิดกฎหมาย ผู้มีอิทธิพล หรือผู้มีความประพฤติ หรือผู้มีชื่อเสียงในทางเสื่อมเสีย อันอาจกระทบกระเทือนต่อความเชื่อถือศรัทธาของประชาชน ในการปฏิบัติหน้าที่

ข้อ ๒๐ ไม่กระทำการอันมีลักษณะเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ จนเป็นเหตุทำให้ผู้ถูกกระทำได้รับความเดือดร้อนเสียหายหรือกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ โดยผู้ถูกกระทำอยู่ในภาวะ จำต้องยอมรับในการกระทำนั้น ไม่นำความสัมพันธ์ทางเพศที่ตนมีต่อบุคคลใดมาเป็นเหตุหรือมีอิทธิพลครอบงำให้ใช้ดุลพินิจ ในการปฏิบัติหน้าที่อันเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลใด

จริยธรรมทั่วไป

ข้อ ๒๑ ปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างเต็มกำลังความสามารถ และยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม โปร่งใสและตรวจสอบได้ และปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติ และความผาสุกของประชาชนโดยรวม

ข้อ ๒๒ อุทิศเวลาแก่ทางราชการ ไม่เบียดบังเวลาราชการไปประกอบธุรกิจ เพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือผู้อื่น

ข้อ ๒๓ ปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความเต็มใจ ให้บริการด้วยความรวดเร็ว เสมอภาค ถูกต้อง โปร่งใส ปราศจากอคติ และเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ข้อ ๒๔ ดูแลรักษาและใช้ทรัพย์สินของทางราชการอย่างประหยัด คุ่มค่า โดยระมัดระวังมิให้เสียหายหรือสิ้นเปลืองโดยไม่จำเป็น

ข้อ ๒๕ รักษาความลับของทางราชการตามกฎหมาย และระเบียบแบบแผนของราชการ

ข้อ ๒๖ ปฏิบัติ กำกับดูแลหรือบังคับบัญชาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และระบบคุณธรรม รวมทั้งส่งเสริมและ สนับสนุนให้เกิด ความสามัคคีในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม

๓) พ.ร.บ.มาตรฐานจรรยาบรรณ ๒๕๖๒ (สำนักงาน ก.พ.)

มาตรฐานทางจรรยาบรรณและประมวลจรรยาบรรณ

มาตรา ๕ มาตรฐานทางจรรยาบรรณ คือ หลักเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องประกอบด้วย

(๑) ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ อันได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และ การปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คุณธรรม)

(๒) ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่ (จรรยาบรรณ “ความดี”)

(๓) กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม (จรรยาบรรณ “ความถูกต้อง”)

(๔) คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ (คุณธรรม)

(๕) มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน (คุณธรรม)

(๖) ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ (จรรยาบรรณ “ใช้อำนาจรัฐอย่างเป็นธรรม”)

(๗) ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ (คุณธรรม)

มาตรฐานทางจรรยาบรรณตามวรรคหนึ่ง ให้ใช้เป็นหลักสำคัญในการจัดทำประมวลจรรยาบรรณของหน่วยงานของรัฐที่จะกำหนดเป็นหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติตนของเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับ **สภาพคุณงาม ความดีที่** เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องยึดถือสำหรับการปฏิบัติงาน การตัดสินใจถูกผิด การปฏิบัติที่ควรกระทำ หรือไม่ควรกระทำ ตลอดจนการดำรงตนในการทำความดีและละเว้นความชั่ว

มาตรา ๖ ให้องค์กรกลางบริหารงานบุคคลของหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่จัดทำประมวล จรรยาบรรณสำหรับ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในความรับผิดชอบ ในกรณีที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งไม่มีองค์กรกลางบริหารงานบุคคลที่ รับผิดชอบ ให้องค์กรต่อไปนี้เป็นผู้จัดทำประมวลจรรยาบรรณ

(๑) คณะรัฐมนตรี สำหรับข้าราชการการเมือง

(๒) สภาทนายความ สำหรับข้าราชการทหารและข้าราชการพลเรือนทนายความ

(๓) สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ สำหรับผู้บริหารและพนักงานรัฐวิสาหกิจ

(๔) คณะกรรมการพัฒนาและส่งเสริมองค์การมหาชน สำหรับผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ และ ผู้ปฏิบัติงานของ องค์การมหาชน ในกรณีที่มีปัญหาว่าองค์กรใดเป็นผู้จัดทำประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐประเภทใด ให้ ก.ม.จ. เป็นผู้ที่มีอำนาจวินิจฉัย

ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐอาจจัดทำข้อกำหนดจริยธรรมเพื่อใช้บังคับกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น เพิ่มเติมจากประมวลจริยธรรมให้เหมาะสมแก่ภารกิจที่มีลักษณะเฉพาะของหน่วยงานของรัฐนั้นด้วยก็ได้ การจัดทำประมวลจริยธรรมและข้อกำหนดจริยธรรมของหน่วยงานของรัฐต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ ก.ม.จ. กำหนด ตามมาตรา ๑๔ ด้วย

มาตรา ๗ เพื่อให้การจัดทำประมวลจริยธรรมในภาครัฐมีมาตรฐานทางจริยธรรมใน ระดับเดียวกัน ในการ จัดทำประมวลจริยธรรมขององค์กรกลางบริหารงานบุคคลของศาลหรือองค์กรอัยการ องค์กรกลาง บริหารงานบุคคลของหน่วยงานธุรการของรัฐสภาและองค์กรอิสระให้นำมาตรฐานทางจริยธรรมตาม มาตรา ๕ ไปใช้ประกอบการพิจารณาจัดทำประมวลจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในความรับผิดชอบ ด้วย

๔) มาตรฐานจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมติสหประชาชาติ (๑๒ ธ.ค.๓๙)

๔.๑ เป็นผู้ดำรงตำแหน่งอันน่าเชื่อถือซึ่งบ่งบอกถึงหน้าที่ในการปฏิบัติเพื่อประโยชน์สาธารณะ ดังนั้น ความซื่อตรง (Integrity) อันเป็นที่สุดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้แก่ ความซื่อตรงต่อผลประโยชน์ สาธารณชนของชาติ ดังที่แสดงออกผ่านทางสถาบันประชาธิปไตยต่างๆ ของรัฐ (ความดี – “ซื่อตรง”)

๔.๒ พึงประกันว่า ตนจะปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ด้วยความ ซื่อสัตย์สุจริต ตามกฎหมายหรือนโยบายการบริหาร และพึงกระทำเป็นนิจเพื่อประกันว่า ทรัพยากร สาธารณะซึ่งตนมีหน้าที่รับผิดชอบจะได้รับการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมาก ที่สุด (ความถูกต้อง – บทบาทหน้าที่)

๔.๓ พึงเอาใจใส่ มีความเป็นธรรม และปราศจากความลำเอียงในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ โดยเฉพาะในความสัมพันธ์กับสาธารณชน ไม่พึงให้การปฏิบัติเป็นพิเศษต่อกลุ่มหรือบุคคลใดโดยไม่สมควร รวมทั้งไม่พึงใช้อำนาจหน้าที่ที่มีของตนในทางมิชอบโดยเด็ดขาด (ความเป็นธรรม – “ใช้อำนาจอย่างเป็น ธรรม”)

สรุปมาตรฐานจริยธรรมตามมติสหประชาชาติ

ความดี : ความซื่อตรง (Integrity) ต่อผลประโยชน์สาธารณะของชาติ (ซื่อตรงต่อหน้าที่/บุคคล อื่น)

ความถูกต้อง : ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายหรือนโยบายการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพและมี ประสิทธิภาพ – ซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบาย การสั่งการ (ใช้อำนาจรัฐ ตามกฎระเบียบ)

ความเป็นธรรม : มีความเป็นธรรม ปราศจากความลำเอียง (ใช้อำนาจอย่างเป็นธรรม)

๕) มาตรฐานจริยธรรมเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ร่างรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๘)

เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องปฏิบัติตน (Do) ดังต่อไปนี้

(๑) ต้องแยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่ และยึดประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและประชาชนเหนือประโยชน์ส่วนตนและของพรรคการเมืองหรือกลุ่มบุคคลที่ตนสังกัด

(๒) ต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง ทั้งทางการเมือง การบริหารราชการแผ่นดิน และในการตรวจสอบทุกระดับ และนำความเห็นของประชาชนมาประกอบการตัดสินใจ

(๓) ต้องแสดงความคิดเห็น อภิปราย หรือให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง และไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง

(๔) ต้องแสดงความรับผิดชอบเมื่อตนหรือผู้อยู่ในความรับผิดชอบของตนกระทำผิด หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศชาติหรือประชาชน

(๕) เมื่อพบว่ามีกรกระทำซึ่งมีลักษณะฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ กฎหมาย หรือประมวลจริยธรรม ต้องคัดค้านการกระทำดังกล่าวและแจ้งให้หน่วยงานซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทราบเพื่อดำเนินการ ตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องไม่กระทำการ (Don't) ดังต่อไปนี้

(๑) ไม่ใช้ตำแหน่งหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือประโยชน์ของพรรคการเมืองหรือกลุ่มบุคคลที่ตนสังกัด หรือกระทำการอื่นอันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ไม่ว่าจะการนั้นจะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายหรือไม่

(๒) ไม่ละเมิดหลักสำคัญทางศีลธรรม ศาสนา และประเพณี

(๓) ไม่ใช้วาจาไม่สุภาพ หรือกระทำการที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังกันระหว่างคนในชาติหรือศาสนา หรือการใช้ความรุนแรงระหว่างกัน

(๔) ไม่ยอมให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดครอบงำหรือชี้นำโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือขัดต่อประมวลจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่หรือดำเนินกิจกรรม

(๕) ไม่ใช้อำนาจหน้าที่ที่มุ่งสร้างความนิยมทางการเมืองที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศและประชาชนในระยะยาว

(๖) ไม่เลื่องหรือชี้นำให้บุคคลอื่นเสี่ยงการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย รวมทั้งแสดงความเห็นทำนองดังกล่าวต่อสาธารณะ

๖) ประเด็นการอภิปราย (๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๒)

(๑.๕) ประสบการณ์ของท่านในการส่งเสริมจริยธรรมในส่วนราชการ – “ให้ความรู้ที่ถูกต้อง สร้างจิตสำนึก”

สภาพปัญหา : “ไม่เห็นคุณค่า จำไม่ได้ ไม่มีแบบอย่าง ไม่เห็นความร้ายแรงแห่งการกระทำ”

(๑) ขาดความรู้ ความเข้าใจ เรื่องคุณธรรม จริยธรรม จึงไม่เห็นคุณค่าและร่วมกันผลักดันให้เกิดขึ้น แม้ว่าจริยธรรมเป็นสิ่งที่ทำให้หน่วยงานของตนไม่ได้รับความเชื่อถือ ศรัทธา และไว้วางใจ จากประชาชนก็ตาม

(๒) มาตรฐานจริยธรรมที่กำหนดมีรายละเอียดมาก ไม่รู้ที่มาและความสำคัญ จึงไม่สนใจ “จำไม่ได้” ไม่ทำ

(๓) ไม่มีใครเป็น “แบบอย่าง” ด้านจริยธรรม แม้แต่ผู้บริหารทุกระดับ (การสอนที่ดีที่สุด คือ ทำให้ดู, ทำดีให้เด็กดู เป็นครูให้เด็กเห็น) และต้องมีมาตรการควบคุมความประพฤติ ทั้งจริยธรรม วินัย กฎหมายอย่างเคร่งครัด

(๔) ความสับสนระหว่าง ความประพฤติ จริยธรรม วินัย อาญา เพราะไม่มีการกำหนดความร้ายแรงแห่งการกระทำ เนื่องจากให้ความรู้แบบแยกส่วน จึงไม่มี “ความละเอียดถี่ถ้วน กลับมา”

(๑.๖) บทบาทของท่านในฐานะประธานคณะกรรมการจริยธรรมประจำส่วนราชการ – **Coaching Mentoring**

- ทำตาม “แนวทางการดำเนินงานด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม สำหรับส่วนราชการ” ที่สำนักงาน ก.พ. กำหนด (๑๙ ม.ค.๖๐) เช่น การจัดประชุมทุก ๒ เดือน การสำรวจสภาพและจัดทำแผนพัฒนา การขับเคลื่อนแผนส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม อย่างไรก็ตาม อาจต้องมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

- ต้องทำความเข้าใจกับหัวหน้าส่วนราชการว่า การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม กวดขันวินัย และการป้องกันการทุจริตในองค์กรเป็นความรับผิดชอบของหัวหน้าส่วนราชการ กรรมการจริยธรรมเป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำและกำกับการปฏิบัติให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์และแผนงานที่หน่วยจัดทำ

- กระตุ้นให้มีการสร้างองค์กรคุณธรรมแบบ “ระเบิดจากข้างใน” ตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ (ปัญหาที่ยากแก่ ความดีที่อยากทำ ข้อตกลง/ปฏิญญาคุณธรรม ด้วย PDCA)

- ปฏิทินการส่งเสริมจริยธรรมประจำเดือน (ตามค่านิยมร่วมเดือนละเรื่อง)

- เรียนรู้เกี่ยวกับจริยธรรมจากพื้นฐานขององค์กร และการประเมินจริยธรรมตนเอง

(พุทธศาสนิกชน)

(๒.๒) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการส่งเสริมจริยธรรมของส่วนราชการ – เป็นความรับผิดชอบของผู้นำ

หลักพื้นฐานการสร้างพฤติกรรมของมนุษย์ : ความเชื่อ จดจำ ทดลองทำ ปฏิบัติจน “นิสัย”

๑) เห็นพ้องต้องกันว่า “เป็นความดี ความถูกต้อง ความเป็นธรรม” (มาตรฐานจริยธรรมออสเตรเลีย)

๒) เชื่อ ทดลองทำ เห็น“ผลดี มีประโยชน์” – พัฒนาแนวทางการปฏิบัติด้วยตนเอง (Do & Don't)

๓) การสร้างสภาพแวดล้อมทางจริยธรรม : ผู้นำเป็นแบบอย่าง แนะนำสั่งสอน บังคับใช้กฎระเบียบ

(๒.๖) ข้อเสนอแนวทางการดำเนินงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้กับคณะกรรมการจริยธรรมประจำส่วนราชการ

- หัวหน้าส่วนราชการต้องมีคุณสมบัติ “สัตบุรุษ” เข้าใจและแสดงบทบาทการเป็น “แบบอย่าง” ด้านจริยธรรม บริหารงานตาม ITA. (คะแนนเกิน ๘๕%) และความสามารถในการเป็นวิทยากรคุณธรรมได้

- กรรมการจริยธรรม โดยเฉพาะประธานควรเป็นบุคคลภายนอกจริง ๆ ไม่ใช่อดีตผู้บังคับบัญชา ถ้าเป็นไปได้ควรมีประสบการณ์ในงานด้านการบริหารและพัฒนาบุคลากร (อาจสลับหน่วยงานระดับกระทรวง)

- ควรคัดเลือกบุคคลที่ดีเด่นและเป็นแบบอย่าง มาทำงานหน่วยงานคุ้มครองจริยธรรม โดยหมุนเวียนให้มาทำงานนี้ และกำหนดเป็นเส้นทางสู่ผู้บริหารระดับสูง เพื่อสร้างแรงจูงใจ

- ปรับแนวทางการส่งเสริมจริยธรรม : แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาสู่ “องค์กรคุณธรรม” ด้วยกระบวนการ “ระเบิดจากข้างใน” (ร่วมกันแสวงหา “คุณธรรมเป้าหมาย” ที่จะดำรงความเชื่อถือ ศรัทธา ไว้วางใจจากประชาชน และร่วมกันสร้าง “ปฏิญญาคุณธรรม”)

พลอากาศเอก วีรวิท คงศักดิ์

๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๒